

Medieansvarsutvalg - mandat

Utgangspunkt

Regjeringen har besluttet å nedsette et utvalg som skal utrede reguleringen av ansvarssystemet på medieområdet. I henhold til Grl § 100 sjette ledd har myndighetene et ansvar for å legge til rette for en åpen og opplyst offentlig samtale. Lovreglene om plassering av ansvaret for ytringer legger rammebetingelser for den offentlige samtalen og er dermed viktige ledd i oppfyllelsen av et infrastrukturkrav.

Utvalget skal i sitt arbeid ta utgangspunkt i de overordnede politiske målsetningene om å sikre ytringsfriheten og mediernes redaksjonelle frihet. Også personvern, rettssikkerhet og effektiv håndhevelse av rettsreglene på området vil være viktige overordnede hensyn.

Utvalget bør vurdere forholdet til Grl § 100 og relevant internasjonalt regelverk, særlig EMK artikkel 10. Utvalget bør også innhente opplysninger om tilsvarende regulering i de øvrige nordiske landene. Der det er naturlig bør utvalget konsultere aktuelle bransjeinteresser. Utvalget skal utrede økonomiske og administrative konsekvenser av sine forslag.

Utvalget skal avgi sin innstilling til Kultur- og kirkedepartementet innen 1. oktober 2010.

Ansvarsregler

Dagens regler om plassering av ansvar for ytringer (dvs. de reglene som avgjør hvem som kan eller skal rammes av ulike sanksjoner dersom ytringsfrihetens grenser overskrides) er kompliserte og fragmenterte. Det gjelder ulike ansvarsregler ved bruk av ulike medier og overtredelse av ulike bestemmelser. Når det gjelder elektronisk formidling av ytringer via Internett er rettssituasjonen dessuten usikker, selv om e-handelsloven av 23. mai 2003 nå slår fast ansvarsfrihet for visse overførings-, mellomlagrings- og lagringstjenester.

Utvalget skal foreta en samlet vurdering av reglene om plassering av ansvar for ytringer. Siktemålet bør være å vurdere om det er grunnlag for et mer enhetlig system for plassering av ansvar. Utvalget skal i den forbindelse særlig vurdere:

1. Det strafferettslige redaktøransvaret (jf. straffeloven § 431), inkludert spørsmålet om redaktøransvar for ytringer formidlet på Internett, herunder nye sosiale medier samt andre digitale plattformer der ytringer kan offentliggjøres.
2. Det sivilrettslige ansvaret for eier eller utgiver etter skadeserstatningsloven § 3-6 annet ledd.
3. Det offentligrettslige ansvaret for brudd på personopplysningsloven.
4. Regler om foretaksstraff (jf. straffeloven 1902 kap. 3 a / straffeloven 2005 kap. 4), særlig sett i forhold til prinsippene om redaktøransvar og redaksjonell uavhengighet.

5. Regler om medvirkeransvar (jf. bl.a. straffeloven § 254, skadeserstatningsloven § 3-6 fjerde ledd og e-handelsloven §§ 15-18). Utvalget skal også vurdere om det er grunnlag for nærmere regulering av mediens ansvar for pekere på internett.
6. Spørsmålet om det bør lovfestes visse regler om ansvarsfrihet for dekkende referat (dvs. at ellers ulovlige ytringer lovlig kan offentliggjøres dersom ytringene er dekkende referater fra visse særlig troverdige kilder). Dagens regler om referatfrihet følger i dag stort sett av rettspraksis og med til dels uklare grenser med hensyn til hvilke muntlige og skriftlige kilder man ansvarsfritt kan referere fra. Etter Tromsø-dommen (EMD Bladet Tromsø og Stensaas v Norge, dom 20. mai 1999) er det dessuten klarlagt at de norske reglene om referatfrihet må tilpasses kravene etter EMK art. 10.
7. Det saklige virkeområdet for reglene om kildevern (jf. straffeprosessloven § 125 og tvisteloven § 22-11). Utvalget skal legge til grunn den avveiningen av de kryssende interessene som fremgår av de nevnte reglene og praksis knyttet til dem.
8. Behovet for særlige lovregler om anonymitetsrett (dvs. en rett for ytreren til å være anonym) og etterforskningsforbud (dvs. at offentlige myndigheter ikke har rett til å foreta undersøkelser for å finne den anonyme kilden, forfatteren, opphavsmannen e.l., eller bringe klarhet i hvem som ellers har bidratt til offentliggjøring). Ønskeligheten av slike regler bør ses i sammenheng med erfaringer fra andre land, herunder erfaringer med de svenske reglene i Tryckfrihetsgrundlagen 3. kap. og Yttrandefrihetsgrundlagen 2. kap.
9. Ordninger med registreringsplikt (jf. kringkastingsforskriften § 7-8). For eksempel bør det vurderes om en eventuell ordning med eneansvar (dvs. plassering av ansvaret for en ytring eksklusivt hos én person eller funksjon som har medvirket til publisering av ytringen) bare bør innrømmes når den eneansvarlige, og evt. suksessivt ansvarlige, har registrert ansvarsordningen i et offentlig register.
10. Behovet for særskilte lovregler eller tjenester (offentlige eller i regi av mediene selv) som kan sikre enkeltpersoners personvern i møte med media. Utvalget bør særlig vurdere behovet for tiltak overfor nettmedier som ikke har en sentral redaktørfunksjon eller der en privatperson står bak, og der bransjens etablerte etiske tilsyns- og klagesystem ikke kommer til anvendelse.

Utvalget bør vurdere muligheten for regler som i større grad er medienøytrale og som fastslår et eneansvar for den faktiske avgiver av en ytring. I vurderingen bør utvalget legge vekt på å sikre at det alltid finnes noen som kan holdes ansvarlig for en aktuell ytring og at det ikke er for komplisert å finne fram til den ansvarlige.

Utvalget skal ved utredningen av ansvarssystemet vurdere betydningen av hvordan interlegale spørsmål er regulert.

Utvalget skal legge til grunn gjeldende materielle regler om grensene for ytringsfriheten, herunder gjeldende regler om ærekrenkelses og privatlivets fred.

Utvalget bør vurdere om enkelte eller alle reglene bør samles, for eksempel i en generell medieansvarslov

Utvalgets sammensetning

Leder: Janne Kristiansen, advokat, leder Gjenopptagelseskommisjonen

Gunnar Flikke, tidligere sjefredaktør, Adresseavisen

Lars Arve Røssland, førsteamanuensis, Universitetet i Bergen

Ragna Aarli, stipendiat, Universitetet i Bergen

Svein Harald Brurås, førsteamanuensis, Høgskolen i Volda

Guri Hjeltnes, professor Handelshøyskolen BI

Magne Lerø, redaktør Mentor Medier

Eli Skogerbø, professor Universitetet i Oslo

Christine Lie Ulrichsen, seniorrådgiver, Kredittilsynet

Rune Fløisbonn, medlem i personvernkommisjonen, avdelingsdirektør Kripos

Ann-Magrit Austenå, assisterende generalsekretær, Røde Kors, tidligere leder, Norsk Journalistlag